

Matkailualan työelämätoimikunnan tilannekuva v. 2020–2021

Matkailualan työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2020 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2021 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2021 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2022 alkuvuodesta. Tarkistetut suoritustiedot julkaistaan myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2020		2021	
	koko tutkinto	tutkinnon osa	koko tutkinto	tutkinnon osa
Matkailualan perustutkinto	663	3 443	637	3 888
Matkailupalvelujen osaamisala	325		347	
Matkapalvelujen myynnin osaamisala	86		72	
Majoituspalvelujen osaamisala	160		232	
Matkailupalvelujen myynnin ja tietopalvelujen osaamisala	103		21	
Tyhjä	7		1	
Matkailupalvelujen ammattitutkinto	63	254	84	335
Opastuspalvelujen ammattitutkinto	81	266	54	256
Yhteensä	808	6 444	776	4 479

* Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 tietojen osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 tietojen osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia. Siirtymäajalla olevat tutkinnot eivät näy ko. taulukossa eivätkä sisälly taulukossa oleviin määriin.

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Tutkinnon osien määrä on hienoisesti nousussa. Opiskelijoille on ollut työssäoppimis- ja näyttöpaikkoja, kun henkilökuntaa on lomautettuna ja irtisanottu. Matkailun toimialalla alueellinen vaihtelevuus on suurta. Koronan / verkko-opiskelun takia on mahdollisesti myös suoritettu tutkinnon osia enemmän.

Työelämän tarpeisiin tutkinnon osien suorittamisen määrä lienee kasvussa edelleen.

Opastuspalvelujen AT:n määrässä selkeä pudotus, toisaalta Matkailupalvelujen AT:n suoritusmäärä noussut. Opastuspalvelujen tarve vähentynyt (Korona ja yleinen tilanne)

Tutkinnot ja/tai tutkintojen osaamisalat, joiden suorituksia on marginaalisesti

Opastuspalvelujen ammattitutkinto: koronan takia kaikkia tutkinnon osia ei ole voinut suorittaa.

Matkailualan perustutkinto: Matkailupalvelujen myynnin ja tietopalvelujen osaamisalan tutkinnon osia on tehty vähän.

Tutkintojen järjestäminen

Aktiiviset koulutuksen järjestäjät / järjestämisluvat

Tutkinto	Aktiiviset järjestäjät	
	Järjestämisluvat	20–21
Matkailualan perustutkinto	64	38
Opastuspalvelujen ammattitutkinto	32	18
Matkailupalvelujen ammattitutkinto	16	9

** aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2020 tai 2021 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella.*

Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämislupien määrässä

Järjestämislupien määrä on kasvanut kolmella verrattuna tilannekuvaan 2018-2019 (matkailupalvelujen ammattitutkinto +2, opastuspalvelujen ammattitutkinto +1).

Aktiivisten järjestäjien määrä on myös kaikissa tutkinnoissa kasvanut verrattuna edelliseen tilannekuvaan.

Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakautuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Matkailualan perustutkinnossa v. 2020 koulutusten järjestäjissä oli selkeämpi ero isojen koulutusten järjestäjien osalta (pääkaupunkiseutu). V. 2021 tilanne on tasaisempi, muidenkin isojen kaupunkien tutkinnon suoritusmäärät ovat kasvaneet. Pienten koulutuksen järjestäjien tutkintomäärät ovat pysyneet melko samoina.

Opastuspalvelujen ammattitutkinto: v. 21 tasaisemmin jakautunut eri koulutuksen järjestäjien kesken, mutta toimijoita ollut vähemmän kuin edellisenä vuotena.

Matkailupalvelujen ammattitutkinto: v. 21 tasaisemmin jakautunut eri koulutuksen järjestäjien kesken ja myös uusia toimijoita verrattuna vuoteen 2020.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Pienet koulutuksen järjestäjät ovat maantieteellisesti "hajallaan". Monet pienet toimijat sijaitsevat matkailun kannalta merkittävillä alueilla. Koulutuksen järjestäjien tulisi vahvistaa alueillaan matkailukoulutuksen merkitystä alueen vetovoimaan, vaikka monet näistä alueista kärsivät väestön vähenemisestä.

Ruotsinkielisiä tutkintoja on suoritettu (sidottuja oman alueen työelämään, joka on ollut koronan takia seisahduksissa, esim. laivat):

v. 2021	13
v. 2020	25

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen

Matkailualan perustutkinto: Työpaikalla tapahtuvien näyttöjen määrä on kasvanut (v. 2020 38,8% ja v. 2021 66,9%), mikä on erittäin hyvä asia. Samoin ei tietoa osuus on vähentynyt merkittävästi (v. 2020 50%, v. 2021 9,7%). Oppilaitoksissa on tehty vuonna 2021 jonkin verran enemmän näyttöjä kuin vuonna 2020. Tämä johtunee Ei tietoa osuuden siirtymisestä oikeisiin suorituspaikkoihin.

Matkailualan ammattitutkinto; oppilaitoksessa suoritettujen näyttöjen määrässä pientä nousua, mutta tämä voi selittyä ei tietoa-osuuden vähenemisestä verrattuna vuoteen 2020.

Opastuspalvelujen ammattitutkinto: Työpaikalla tapahtuvien näyttöjen määrä on kasvanut (v. 2020 13,2% ja v. 2021 46,9%), mikä on erittäin hyvä asia. Oppilaitoksissa on tehty vuonna 2021 jonkin verran vähemmän näyttöjä kuin vuonna 2020.

Koulutuksen järjestäjät ovat kehittäneet järjestelmiään ja tieto ohjautuu paremmin/oikein (KOSKI-palvelu). Työpaikoilla tapahtuvan näyttöjen määrän toivotaan edelleen nousevat palattaessa normaalimpaan aikaan. Alalla on pulaa tekijöistä, mikä varmasti lisää koulutus sopimuksien ja oppisopimusten määriä lähes kaikilla alueilla. Tämä edesauttaa myös näyttöjen tekemistä aidoissa työympäristöissä.

Amispalautteen keskiarvo näytöstä (päätökysely)

Matkailualan perustutkinto: keskiarvo 4,5 / vastanneita 568

Matkailupalvelujen ammattitutkinto: keskiarvo 4,6 / vastanneita 96

Opastuspalvelujen ammattitutkinto: keskiarvo 4,6 / vastanneita 77

** Arviointiasteikko 1–5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä*

Yleisiä pohdintoja työelämäpalautteesta (työpaikkaohjaajakysely) yhdessä

Matkailualan perustutkinto: keskiarvo 4,4

Matkailupalvelujen ammattitutkinto: keskiarvo 4,4

Koulutuksen järjestäjällä on iso vastuu, että kyselyt ohjautuvat oikein työpaikkaohjaajakysely/työpaikkakysely.

Vastausaste on matala. Onko palautteesta hyötyä ja jos on, niin kenelle? Vastaajamäärät ovat pieniä ja työpaikat kuormittuvat.

Pohdintoja

Kaksikantaisuuden toteutuminen osaamisen arvioinnissa

Kaksikantaisuuden toteutuminen perustutkinnossa on saatu nostettua hienosti 61,2 % (36,4% vuonna 2020). Ammattitutkinnoissa kaksikantaisuus on ollut korkea, joskin pientä pudotusta vuoden 2021 osalta on nähtävissä. Näissäkin luvuissa on nähtävissä ei tietoa luvun pienentyneen huomattavasti vuodesta 2020 varsinkin perustutkinnon osalta (49,8% -> 13.1%).

Vain opetusalan / koulutuksen järjestäjän edustajien arviointi on lisääntynyt perustutkinnossa lähes puolella 10,9 % -> 22,1%). Tämä selittynee oppilaitosnäyttöjen mahdollisuudella (31.7.2022 saakka). Myös oppilaitoksessa tehtävissä näytöissä tulee huolehtia kaksikantaisen arvioinnin toteutumisesta.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettäville näytöille

Näyttöpaikkoja ei ole ollut saatavilla.

Yleistykset oikaisupyyntöistä

Toimikunnalle on tullut yksi oikaisupyyntö vuosien 2020 ja 2021 aikana. Tämän perusteella ei voida tehdä yleistyksiä.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Työelämätoimikunnalle on tullut kolme ministeriön lausuntopyyntöä osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmista. Näistä kaikki toimikunta on antanut puoltavan lausunnon.

Työelämätoimikunta ei ole tehnyt vierailukäyntejä vuosina 2020 ja 2021, joten osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanteesta ei ole kokemuksia.

Hyvät käytännöt

Digitaitojen hyödyntäminen (näytöt, arvioinnit, lomakkeet yms.).

Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet

- Integroinnin lisääminen
- Yto aineet vievät opiskelijoilta liikaa huomiota ammatillisesta osaamisesta, erityisesti vieraskielisten ja erityisen tuen opiskelijoiden osalta

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Ammattitutkintojen ammattitaitovaatimukset ja kriteerit vastaavat hyvin työelämän tarpeita. Ammattitutkinnossa tutkintonimikkeen puuttuminen nousee usein esille opiskelijoiden osalta.

Perustutkinnon osalta uudistustyö alkanut vuonna 2022.

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa

Ammattitutkintojen osalta toteutuu hyvin. Koulutuksen järjestäjien profiloituminen alueen ja osaamisen näkökulmasta? Perustutkinnon valinnaisuudet toteutuvat myös melko hyvin. Tutkintouudistuksessa tulisi huomioida nykyistä paremmin eri tutkintojen välinen valinnaisuus.

Lisäohjeistuksen tarpeet tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksista tai ammattitaidon osoittamistavoista

Ammattitutkintojen osalta selkeät, ei huomautettavaa.

Perustutkinnon osalta ammattitaitovaatimuksien osalta toivottaisi selkeyttä ja konkreettisuutta.

Kokemukset tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Ammattitutkinnon osaamispisteiden jakautuminen; pakollinen asiakaspalveluissa toimiminen 50 osp on melko iso ja vaativuudeltaan helpohko, ei anna riittävästi mahdollisuuksia valinnaisten ottamiseen laajemmin. 50 osp on iso osa 150 osp:n tutkinnosta. Asiakaspalvelu on ammattitutkintoa suorittavalle melko helppo ja osp voisi siirtää valinnaisiin tutkinnon osiin.

Perustutkinnon osalta osp:n jakautuminen/tutkinnon osien vaativuus vs. mahdollisuudet tutkinnon osien toteuttamiseen työelämässä (markkinointiviestintä ja tuotteistaminen). Uudistustyö käynnissä.